

KESKKONNAAMET

KO(h)Vihommik maapõue teemadel

Tiit Rahe

Maapõuebüroo peaspetsialist

Käsiraamat kohaliku omavalitsuse keskkonnaspetsialistile

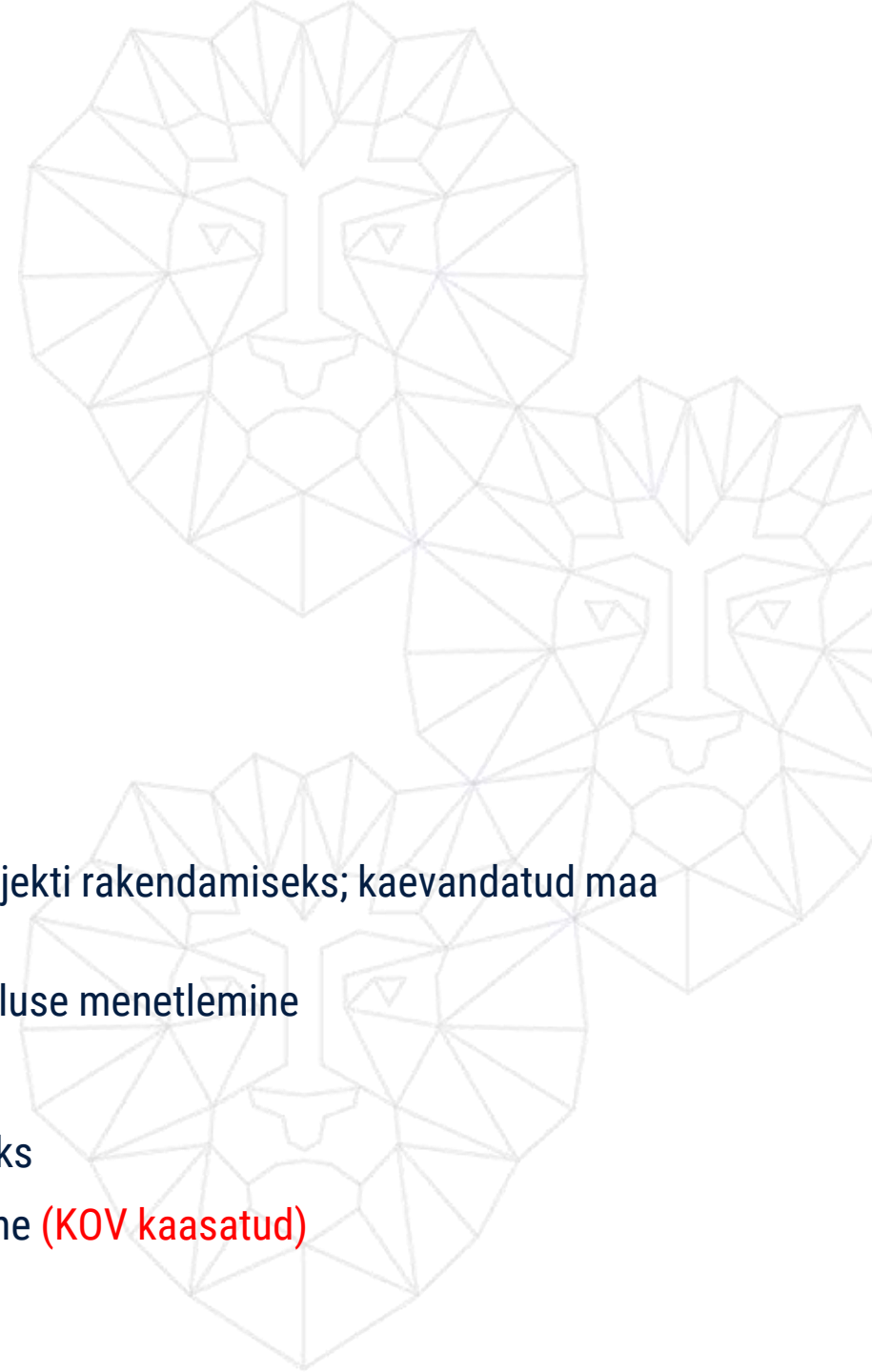
- [Käsiraamat kohaliku omavalitsuse keskkonnaspetsialistile](https://keskkonnaamet.ee/kasiraamat-kohaliku-omavalitsuse-keskkonnaspetsialistile/korrastamiskohustus)
<https://keskkonnaamet.ee/kasiraamat-kohaliku-omavalitsuse-keskkonnaspetsialistile/korrastamiskohustus>

Käsiraamatu ja tänase ettekande teemad:

- Keskkonnaameti maapõuebüroo teenused
- Vaatame lähemalt tähtsamate lubade menetlust ning KOV rolli neis
- Uuritud ja kaevandatud alade korrastamine – mida peab arvestama

Maapõuebüroo teenused

- **Maavarauuringute loastamine**
 - Üldgeoloogilise uurimistöö loa andmine
 - Uuringuloa andmine (KOV kaasatud)
 - Uuritud maa korrastamise akti heakskiitmine
- **Maavara kaevandamise loastamine**
 - Keskkonnanõu andmine ja haldamine (KOV kaasatud)
 - Maavara kaevandamise mahu kontrollimine
 - Korrastamistingimuste esitamine (KOV kaasatud); nõusolek korrastamisprojekti rakendamiseks; kaevandatud maa korrastamise kohustuse täidetuks tunnistamine (KOV kaasatud)
 - Kaevandamisega ja maapõue kasutamisega tekitatud kahju hüvitamise taotluse menetlemine
- **Kaevise võõrandamine ja väikesaartel kaevandamise loastamine**
 - Loa andmine kaevise võõrandamiseks või väljaspool kinnisasja kasutamiseks
 - Maavara või maavarana arvele võtmata kivimi ja setendi võtmise loa andmine (KOV kaasatud)

Maapõue valdkonna load ja menetlused

Kehtivaid maapõue-alaseid lubasid Eestis jaanuari alguses 2025. aastal

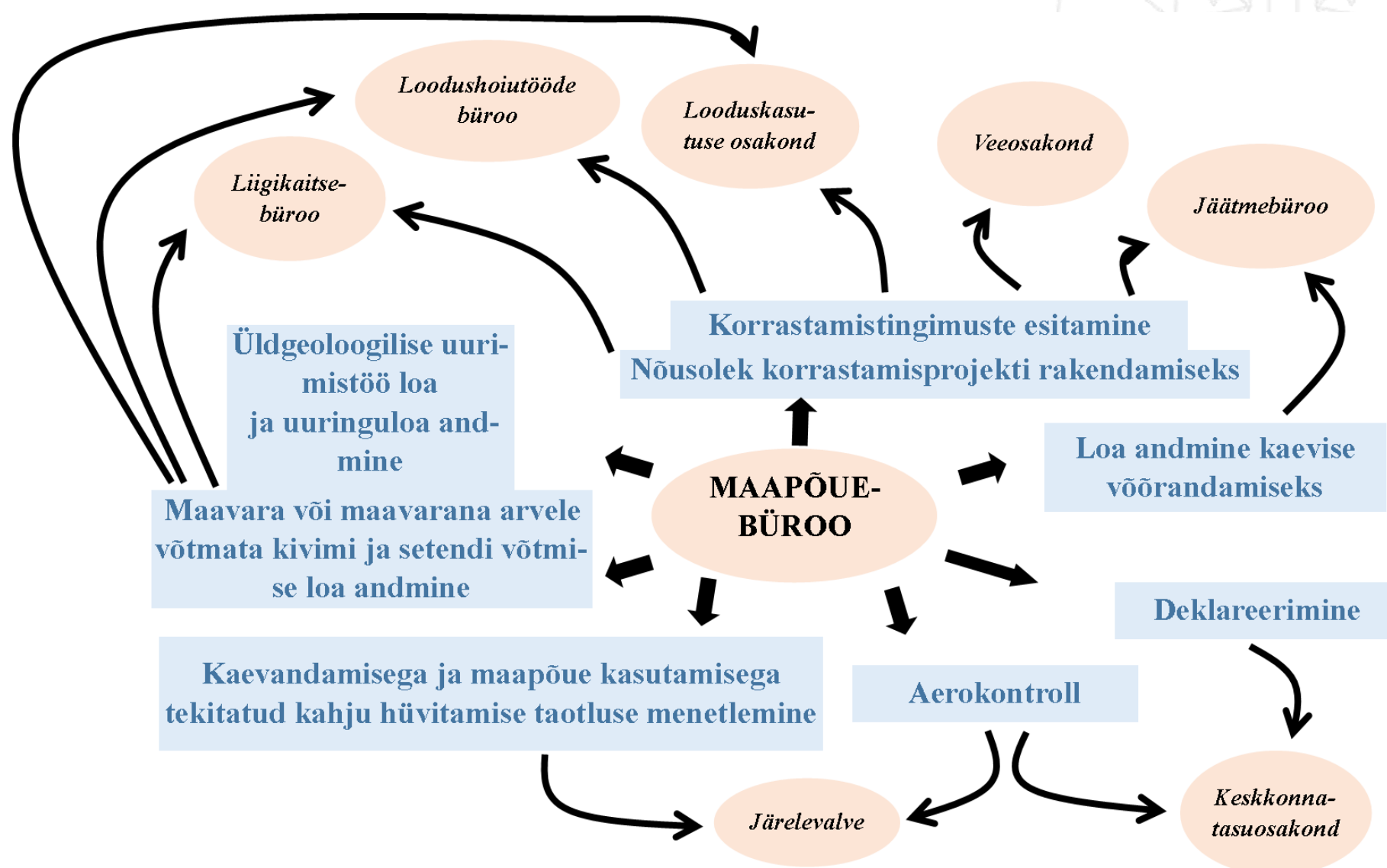
Kaevandamislubasid	816
Geoloogilise uuringu lubasid	246
<u>Üldgeoloogilise uurimistöo</u> lubasid	11
Kaevise tarbimise või võõrandamise luba	9
Maavara või maavarana arvele võtmata kivimi ja <u>setendi</u> võtmise lubasid	4

Maapõue lubade menetluste aeg

Hakkab kulgema nõuetekohase taotluse saamisest arvates

Kaevandamisloa taotlus	1 a
Uuringuloa taotlus	120 päeva
Maavara või maavarana arvele võtmata kivimi ja <u>setendi</u> võtmise loa taotlus	90 päeva
Kaevise tarbimise või võõrandamise loa taotlus	14 p

Koostöö erinevate valdkondadega

Üldgeoloogiline uurimistöö

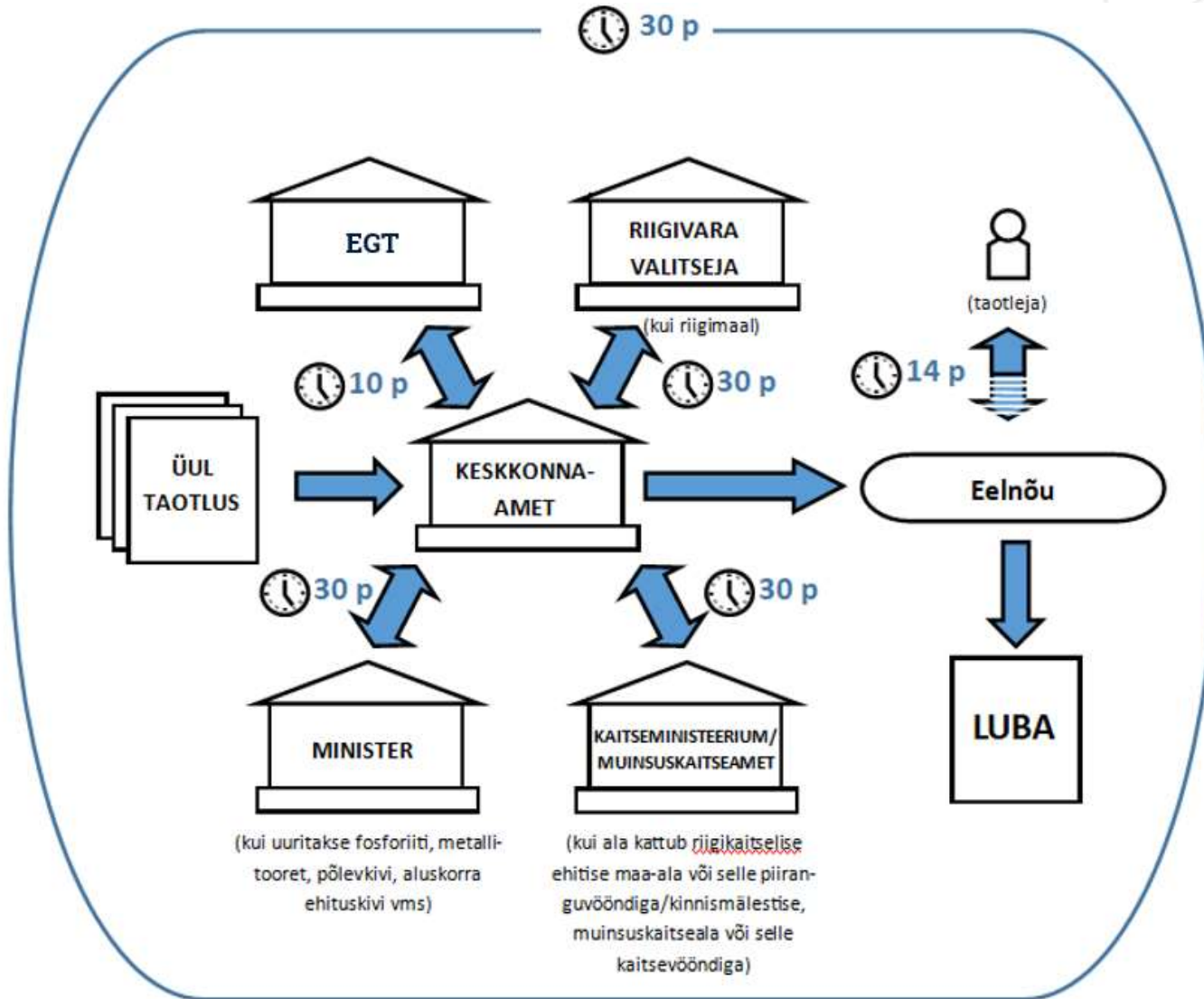
Üldgeoloogiline uurimistöö on maapõue geoloogilise ehituse selgitamise eesmärgil tehtav **teadusuuring või geoloogiline töö**. Alates 2020 aastast väljastatud lubadega enam maavarasid kaevandamiseks arvele ei saa võtta

Loa alusel tehtavad tööd: geoloogiline kaardistamine; geofüüsikaline uuring; geokeemiline uuring; muud sihtotstarbelised geoloogilised tööd, välja arvatud ehitusgeoloogilised või -geodeetilised tööd.

Luba pole vaja, kui

välitöid ei ole kavandatud või need piirduvad looduslike või tehispaljandite kirjeldamisega; kivimit uuritakse paljandist või piirduakse puursüdamikust võetud kivimi tükkide või maapinnalt kivististe kogumisega, käsipuuri või labidaga sondeerimise ja proovimisega või geofüüsikaliste uuringutega.

Üldgeoloogiline uurimistöö loa menetlusskeem

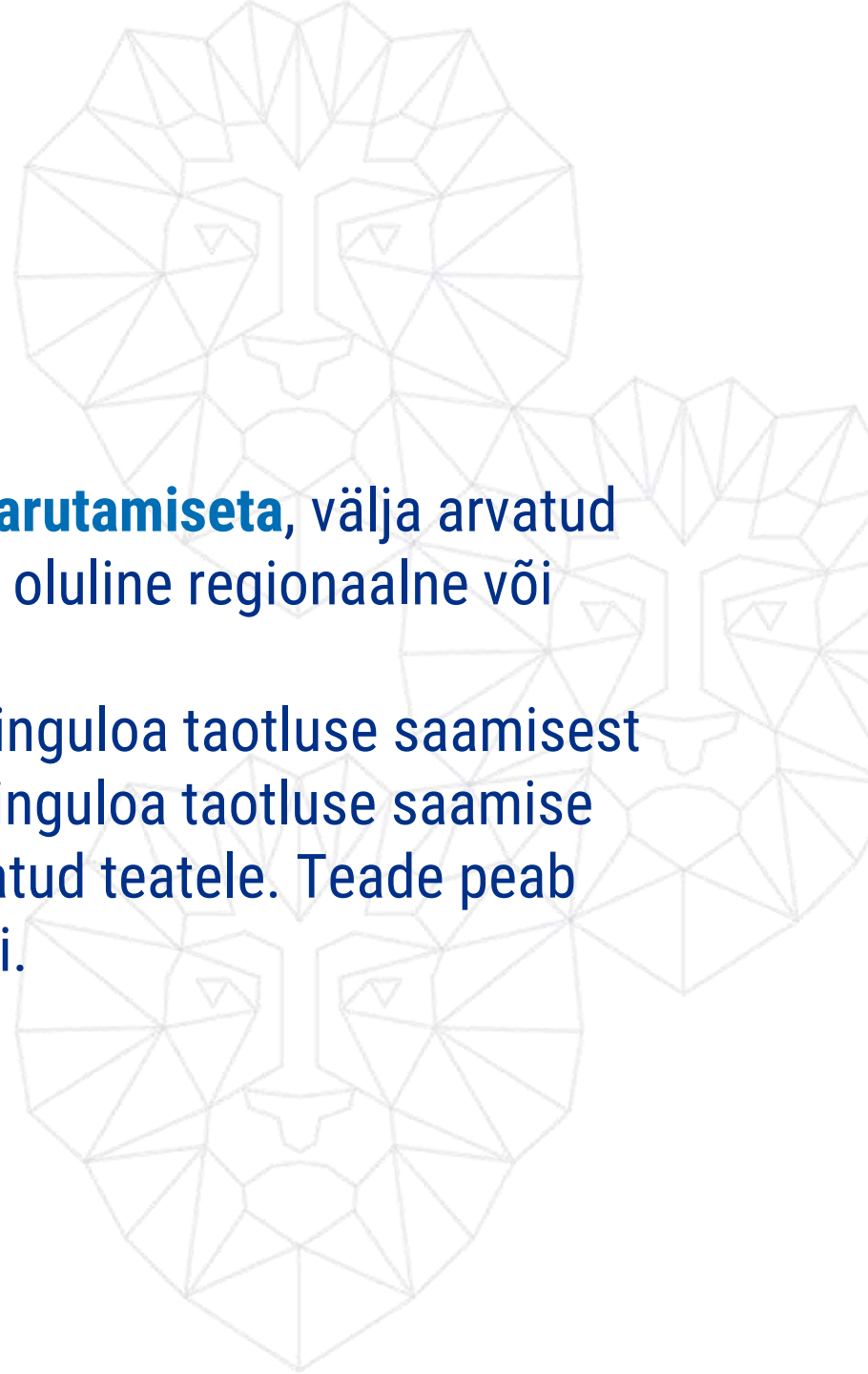
Geoloogiline uuring

- Maavara geoloogiline uuring on **maavara arvele võtmise ja kaevandamise eesmärgil** tehtav geoloogiline töö.
- Loa alusel tehtavad tööd:
 - **selgitatakse looduslike lasundite**, sh maavara levik, lasumistingimused, koostis ja tehnoloogilised omadused ning võimalikud kasutusala;
 - hinnatakse uuringuruumi ja selle ümbruse **hüdroloogilisi ja hüdrogeoloogilisi tingimusi**, nende võimalikku muutumist kaevandamise käigus ning määratakse kaevandamise mõjupiirkonna ulatus;
 - **kavandatakse abinõud kaevandamisel** maapõues tekkivate võimalike keskkonnohtude vältimiseks ja keskkonnariskide vähendamiseks võimalikult suures ulatuses;
 - tehakse ettepanek **maavaravaru kategooria** määramiseks;

Geoloogiline uuring luba pole vaja, kui

- Luba pole vaja, kui
 - kaevandamisloa alusel **mäeeraldise piires** tehakse geoloogiline uuring;
 - **välitöid ei ole kavandatud või need piirduvad** looduslike või tehispaljandite kirjeldamisega ning kivimi uurimiseks paljandist või puursüdamikust võetud kivimi tükide või maapinnalt kivististe kogumisega, käsipuuri või labidaga sondeerimise ja proovimisega või geofüüsikaliste uuringutega.
 - **Veeseaduse alusel** tehtavatele hüdroteoloogilistele uuringutele
 - Tehakse **ehitusgeoloogilisi uuringuid**

Geoloogiline uuring

Uuringuloa andmise võib otsustada **ilma avalikul istungil arutamiseta**, välja arvatud juhul, kui uuringuloaga lubatud tegevusega võib kaasneda oluline regionaalne või üleriigiline keskkonnahäiring.

Valla- või linnavalitsus avaldab seitsme päeva jooksul uuringuloa taotluse saamisest arvates **oma veebilehel** lihtsalt juurdepääsetava teate uuringuloa taotluse saamise kohta, lisades sellele viite Ametlikes Teadaannetes avaldatud teatele. Teade peab olema veebilehel kättesaadav kuni taotluse lahendamiseni.

KOV arvamus

Keskkonnaamet saadab uuringuloa taotluse arvamuse saamiseks taotletava **uuringuruumi asukoha kohaliku omavalitsuse** üksusele, kes esitab oma arvamuse kirjalikult hiljemalt kuni **kahe kuu jooksul** taotluse saamisest arvates.

Arvamuse annab kohaliku omavalitsuse volikogu, kes võib selle delegeerida oma valla- või linnavalitsusele. Sellisel juhul tuleb otsusega esitada ka volitus.

Vastus võib olla nõustuv, tingimuslikult nõustuv või keelduv. Keelduva ja tingimusliku puhul tuleb põhjendada.

Tingimused peavad olema seotud uuringuloa tegevusega (nt keskkonnahäiringute vähendamine, KOV plaanib uuringuruumi alal hoonete ehitust). Muud tingimused läbi rääkida uuringuloa taotlejaga, kellega vajadusel võib omavahel sõlmida erinevaid kokkuleppeid.

Geoloogiline uuring

▪ Keeldumise alused:

- puudub riigivara valitseja nõusolek;
- kavandatav tegevus võib ohustada **riigikaitse**list ehitist või tegevust;
- kavandatav tegevus võib ohustada kinnismälestist või **muinsuskaitse**ala
- tegevusega kaasneb **keskkonnoht**, mida ei ole võimalik vältida;
- uuringut soovitakse teha alal, kus see on keelatud;
- taotleja on teadlikult esitanud taotluses **valeandmeid** või võltsitud dokumente;
- loa andmine on **vastuolus riigi huviga**;
- **KOV ei ole nõus** uuringuloa andmisega;
- tegevus mõjutab oluliselt ebasoodsalt **kaitstavat loodusobjekti** ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega;
- taotletava tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada loodusobjekti, mille kaitse alla võtmise menetlus on kohaselt algatatud, ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega;
- taotlejale on määratud rohkem kui üks **karistus kuriteo või väärteo eest** üldgeoloogilise uurimistöö, uuringu või kaevandamisjätmete käitlemise valdkonnas ja nende andmed ei ole karistusregistrist kustutatud;
- kavandatud tegevus mõjutab oluliselt ebasoodsalt **kultuuriväärtusega asja**, mis on võetud muinsuskaitseaduse alusel ajutise kaitse alla, ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega.

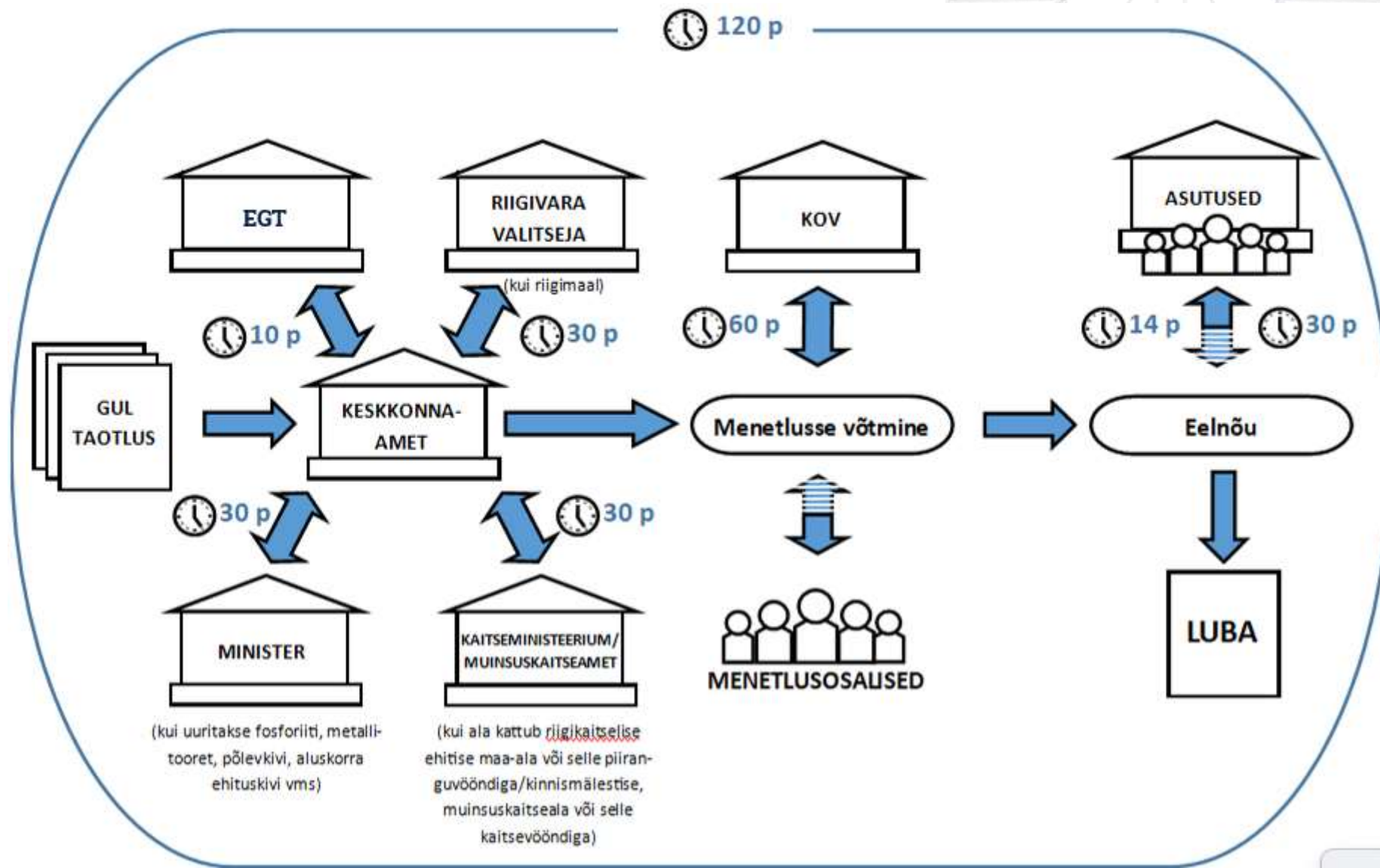
Geoloogiline uuring

- Uuringuloa muutmine otsustatakse **avatud menetluseta**, kui:
 - loa muutmine **ei mõjuta keskkonnariski suurust**, loa muutmisel ei hinnata keskkonnamõju ning puudub muu oluline avalik huvi avatud menetluse korraldamiseks;
 - menetluse kiirem toimumine on **vajalik keskkonnaohu vältimiseks** või
 - **muutunud on** järgmised **andmed**: loa omaja ja töö teostaja ärinimi, registrikood või nimi ja isikukood ning aadress
 - taotletakse loa **ümberregistreerimist** st loa omaja andmete ja vajaduse korral uuringu teostaja andmete muutmist.

Geoloogilised uuringud väljas

Geoloogiline uuringu menetlus

Oluline arvestada KOV arvamuse andmisel

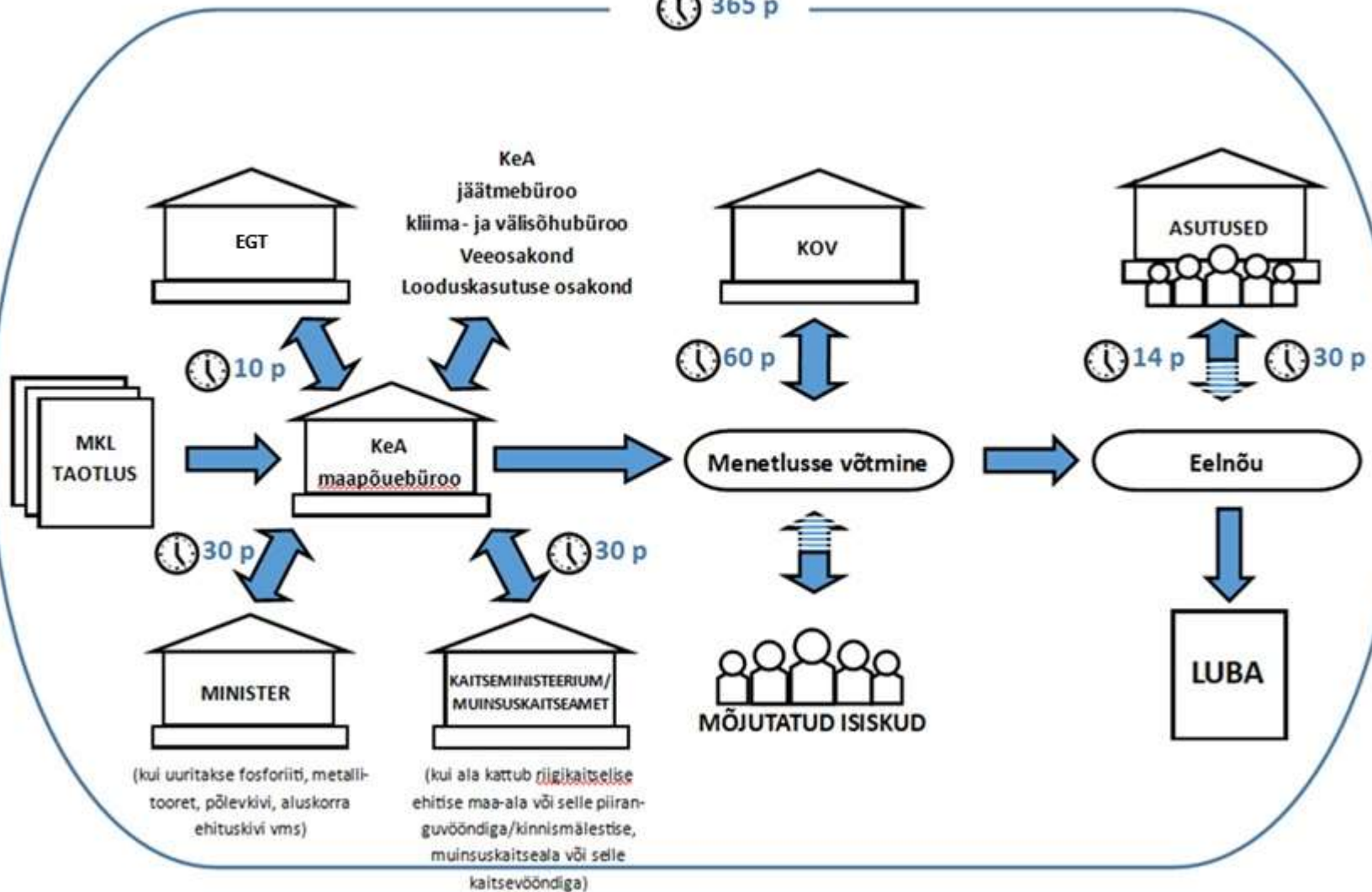
- Arvamuse andmiseks on KOV vallavolikogul aega kaks kuud sarnaselt kaevandamisloale arvamuse andmisega.
- Arvamusel arvestada, et uurinutöödel endal kaasnev keskkonnamõju lühiajaline ja lokaalne
- Uuringulubade menetlemisel ei tehta keskkonnamõjude eelhinnanguid
- KOV peab arvestama sellega, et kui kaevandamisväärset maavara leitakse uuringute tulemusena, siis see võetakse maavarade registris arvele ning pärast seda maardlale ehitamine on piiratud
- Tuginedes kaevandamise mõjudele ei saa uuringloa andmisest keelduda
- Oluline välja tuua arvamuse andmisel asjaolu, kui KOV mingil põhjusel ei näe tulevikus kaevandamist sellel alal võimaliku olevat
- Avaldage seitsme päeva jooksul uuringuloa taotluse saamisest arvates oma veebilehel lihtsalt juurdepääsetava teate uuringuloa taotluse saamise kohta, lisades sellele viite Ametlikes Teadaannetes avaldatud teatele.

Alates 2020 aastast väljastame maavarade kaevandamiseks ühtset keskkonnaluba/keskkonnakaitaseluba

- Keskkonnaluba annab isikule õiguse teha ühte või üheaegselt mitut järgnevat tegevust:
 - maavara kaevandamine;
 - vee erikasutus;
 - saasteainete viimine paiksest saasteallikast välisõhku;
 - jäätmete käitlemine.
- Maavara kaevandamine on maavara looduslikust seisundist eemaldamise ettevalmistamiseks tehtav töö, maavara looduslikust seisundist eemaldamine ning mäeeraldise ja mäeeraldise teenindusmaa piires kaevise vedu ja esmane töötlemine.
- Karjäär- maapealne kaevandamiskoht, kaevandus- maa-alune kaevandamiskoht, turbatootmisala- turba kaevandamiskoht.

Kaevandamislaos menetluse olulisemad etapid skemaatiliselt

🕒 365 p

---- menetlusega seotud dokumendid KOTKAS kõigile avalikult nähtavad veebilehel <https://kotkas.envir.ee> Taotluste ja menetluste registris

Keskkonnakaitseload ▾ Aasta

- Keskkonnakaitselubade register
- Dokumentide register
- Taotluste ja menetluste register
- Seirearuannete register

Taotluse menetlusse võtmisel

Keskkonnaamet võtab taotluse menetlusse kui taotlus on kontrollitud, et see vastaks seadusest tulenevale vormile ning kogu seadusest tuleneval info on vähemasti mingi detailsusega esitatud. Kui taotlusest on kohtuselik osa puudu, siis küsitakse see juurde.

Menetlusse võtmisel tehakse teadaanne väljaandesse Ametlikud Teadaanded, teavitatakse kõiki piirnaabreid ning teisi mõjutatud isikuid menetlusest, vajadusel tehakse teadaanne ajalehte.

Pakutakse menetlusosalistele võimalust saada teavitusi menetluse edasisest käigus, esitada põhjendatud ettepanekuid ning vastuväiteid taotlusele. Teavitatakse, et vajadusel korraldab Keskkonnaamet asja arutamiseks avaliku arutelu

Kirja näidis olulisematest osadest: Menetlusse võtmise teavituskiri menetlusosalistele

Austatud menetlusosaline

Teatame, et oleme menetlusse võtnud **Puiste Teed OÜ** (registrikood 11077276, aadress Sakala, Lolu küla, Viljandi vald, Viljandi maakond) **23.10.2024** esitatud **Kassi liivakarjääri** keskkonnaloa taotluse. Taotletav Kassi liivakarjäär asub Viljandi maakonnas Viljandi vallas Aidu külas eraomandisse kuuluval kinnistul Uue-Murri (katastritunnus 89901:001:2754, registriosa nr 23615750).

Esitatud taotluse kohaselt soovitakse keskkonnaluba Kassi liivakarjääri mäeeraldisel täiteliiva kaevandamiseks.

Taotletav mäeeraldis hõlmab täielikult Kassi kruusamaardla (registrikaart nr 0986) täiteliiva aktiivse tarbevaru ploki 4. Tegemist on uue mäeeraldisega, mille pindala on 5,50 ha ja teenindusmaa pindala 5,57 ha. Mäeeraldisega seotud varu on järgmine: täiteliiva aktiivne tarbevaru on 288 tuh m³ ja kaevandatav varu 235 tuh m³. Maavara kaevandamise keskmiseks aastamääraks on 20 tuh m³. Maavara kasutusala deks on teede- ja üldehitus. Keskkonnaloa kehtivusajaks taotletakse 15 aastat. Kaevandatud maa korrastatakse veekoguks ja rohumaaks.

Keskkonnaloa taotluse ja muude asjasse puutuvate dokumentidega saab tutvuda keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (<https://kotkas.envir.ee/>); menetluse nr [M-129898](#).

Kui soovite infot taotluse edasisest menetlusest, teavitame Teid kirja teel vaid juhul, kui olete selleks avaldanud selgelt soovi allolevatel kontaktidel (e-posti või telefoni teel).

Huvitatud isikul ja isikul, kelle õigusi võib kavandatav tegevus puudutada, on õigus esitada ettepanekuid ja vastuväiteid keskkonnaloa taotluse kohta menetluse jooksul ja eelnõu kohta määratud tähtaja jooksul. Ettepanekud või vastuväited palume esitada kirjalikult aadressile info@keskkonnaamet.ee. Avalduses palume viidata menetluse numbrile **M-129898**. Vajadusel korraldab Keskkonnaamet asja arutamiseks avaliku arutelu.

Keskkonnaloa taotluse kohta teeme otsuse 365 päeva jooksul pärast nõuetekohase taotluse saamist. Keskkonnaloa andmise või sellest keeldumise otsusest informeerime ka Teid.

Taotluse edastamine kohaliku omavalitsuse arvamuse saamiseks- tähtaeg

Selleks et KOV menetluse varajases etapis kaasa rääkida, siis edastatakse kõik taotlusmaterjalid kohaliku omavalitsuse üksusele tutvumiseks ja arvamuse saamiseks.

Palume vallavolikogul esitada taotluse kohta arvamus mitte hiljem kui kahe kuu jooksul

Haldusorgan võib enda määratud menetlustähtaegu oma algatusel pikendada, kuid seadusest tulenevaid tähtaegu muuta ei saa. Siiski palume teada anda, kui soovite arvamuse esitada hiljem

Juhul kui tähtajaks arvamuse andmine ei osutu võimalikuks ning soovite menetluse käigus arvamust anda, siis palume siiski sellest teada anda. Kui arvamust ei ole määratud tähtajaks antud, lahendame keskkonnaloa taotluse Teie arvamusega.

Taotluse edastamine kohaliku omavalitsuse arvamuse saamiseks- KOV arvamus

Volikogu saab delegeerida arvamuse andmise vallavalitsusele. Sellisel juhul palume koos arvamusega esitada vastavasisuline volikogu otsus

Antav arvamus on menetlustoiming, mis peab olema põhjendatud ning mis on tulenevalt kohtupraktikast iseseisvalt vaidlustatav.

Arvamuse esitamine ei piira kohaliku omavalitsuse üksuse õigust esitada edasise menetluse käigus täiendavaid seisukohti.

KOV võib menetluse jooksul oma otsust muuta

KOV arvamus on kaevandamisloa andmisel siduv

Kirja näidis olulisematest osadest: Taotluse edastamine kohaliku omavalitsuse arvamuse saamiseks

Kassi liivakarjääri keskkonnanaloo taotluse menetluse võtmine ja taotluse edastamine kohaliku omavalitsuse arvamuse saamiseks

Teatame, et oleme menetluse võtnud Puiste Teed OÜ (registrikood 11077276, aadress Sakala, Lolu küla, Viljandi vald, Viljandi maakond) 23.10.2024 esitatud Kassi liivakarjääri keskkonnanaloo taotluse. Taotletav Kassi liivakarjäär asub Viljandi maakonnas Viljandi vallas Aidu külas eraomandisse kuuluval kinnistul Uue-Murri (katastritunnus 89901:001:2754, registriosa nr 23615750).

Keskkonnanaloo taotluse ja muude asjasse puutuvate dokumentidega saab tutvuda keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS (<https://kotkas.envir.ee/>); menetluse nr [M-129898](#). Palume Teil avaldada seitsme päeva jooksul keskkonnanaloo taotluse teade oma veebilehel.

Lisaks palume vallavolikogul esitada taotluse kohta arvamus esimesel võimalusel, kuid mitte hiljem kui kahe kuu jooksul, s.o hiljemalt 27.12.2024. Juhul, kui volikogu on delegeerinud arvamuse andmise vallavalitsusele, palume koos arvamusega esitada vastavasisuline volikogu otsus.

Juhime tähelepanu, et kohaliku omavalitsuse arvamuse andmise tähtajaks seadusest tulenevalt on kaks kuud. Haldusorgan võib enda määratud menetlustähtaegu oma algatusel pikendada, kuid seadusest tulenevaid tähtaegu muuta ei saa. Juhul kui tähtajaks arvamuse andmine ei osutu võimalikuks ning soovite menetluse käigus arvamust anda, siis palume siiski sellest teada anda. Kui arvamust ei ole määratud tähtajaks antud, lahendame keskkonnanaloo taotluse Teie arvamusega.

Juhime ka tähelepanu, et antav arvamus on menetlustoiming, mis peab olema põhjendatud ning mis on tulenevalt kohtupraktikast iseseisvalt vaidlustatav. Täpsustame, et arvamuse esitamine ei piira kohaliku omavalitsuse üksuse õigust esitada edasise menetluse käigus täiendavaid seisukohti.

Kohaliku omavalitsusüksuse (KOV) otsuse võimalused kaevandamisloa menetluses

KeA küsib KOV-lt taotluse kohta arvamust
(KOV-l aega 2 kuud)

KOV-i arvamus

nõustuv

tingimuslikult nõustuv

keelduv

KeA koostab loa otsuse korralduse eelnõu ja avalikustab selle

taotlejalt tingimuste kohta arvamuse küsimine

taotlejalt keeldumise kohta arvamuse küsimine

tingimused lähevad loale

tingimused lähevad osaliselt/ muudetul kujul loale

KeA koostab keelduva otsuse eelnõu

taotleja võtab taotluse tagasi

KeA küsib riigi huvi KliM-lt, Kaitsemiseeriumilt

taotleja esitab vaide või annab KOV-i otsuse kohtusse

riigi huvi puudub

riigi huvi on olemas

Vabariigi Valitsuse vastus

kohus ei rahulda kaebust

kohus käsib KOV-l uue arvamuse anda

KeA keeldub loa andmisest keskkonnavalastel põhjustel

KeA annab loa välja

luba ei anta

Keeldumise alused (I)

- Loodus/keskkond:
 - taotletava loa alusel tehtavad tööd võivad **oluliselt** ebasoodsalt mõjutada **kaitstavat loodusobjekti** ja seda ebasoodsat mõju ei saa **muul viisil vältida** kui loa andmisest keeldumisega;
 - taotletava kaevandamisloa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada loodusobjekti, mille kaitse alla võtmise menetlus on kohaselt algatatud, ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega;
 - tegevusega kaasneb **keskkonnaoht, mida ei ole võimalik vältida**, välja arvatud juhul, kui huvi keskkonnaloa andmiseks on ülekaalukas ja tegevusel puudub mõistlik alternatiiv ning on võetud ohu vähendamise meetmed.

Keeldumise alused (II)

- Muinsuskaitse/riigikaitse:
 - taotletava loa alusel tehtavad tööd võivad oluliselt ebasoodsalt mõjutada **kultuuriväärtusega asja**, mis on võetud muinsuskaitseaduse alusel ajutise kaitse alla, ja seda ebasoodsat mõju ei saa muul viisil vältida kui loa andmisest keeldumisega;
 - mäeeraldis või selle teenindusmaa asub **kinnismälestisel, muinsuskaitsealal või selle kaitsevööndis** ja kaevandamine võib ohustada kinnismälestist või muinsuskaitseala või nende säilimist neile ainuomases keskkonnas;
 - mäeeraldis või selle teenindusmaa asub **riigikaitsealal või selle piiranguvööndis** ja kaevandamine võib ohustada riigikaitsealast ehitist või riigikaitsealale ehitisele määratud või kavandatud ülesannete täitmist või riigikaitsealase ehitise töövõimet.

Keeldumise alused (III)

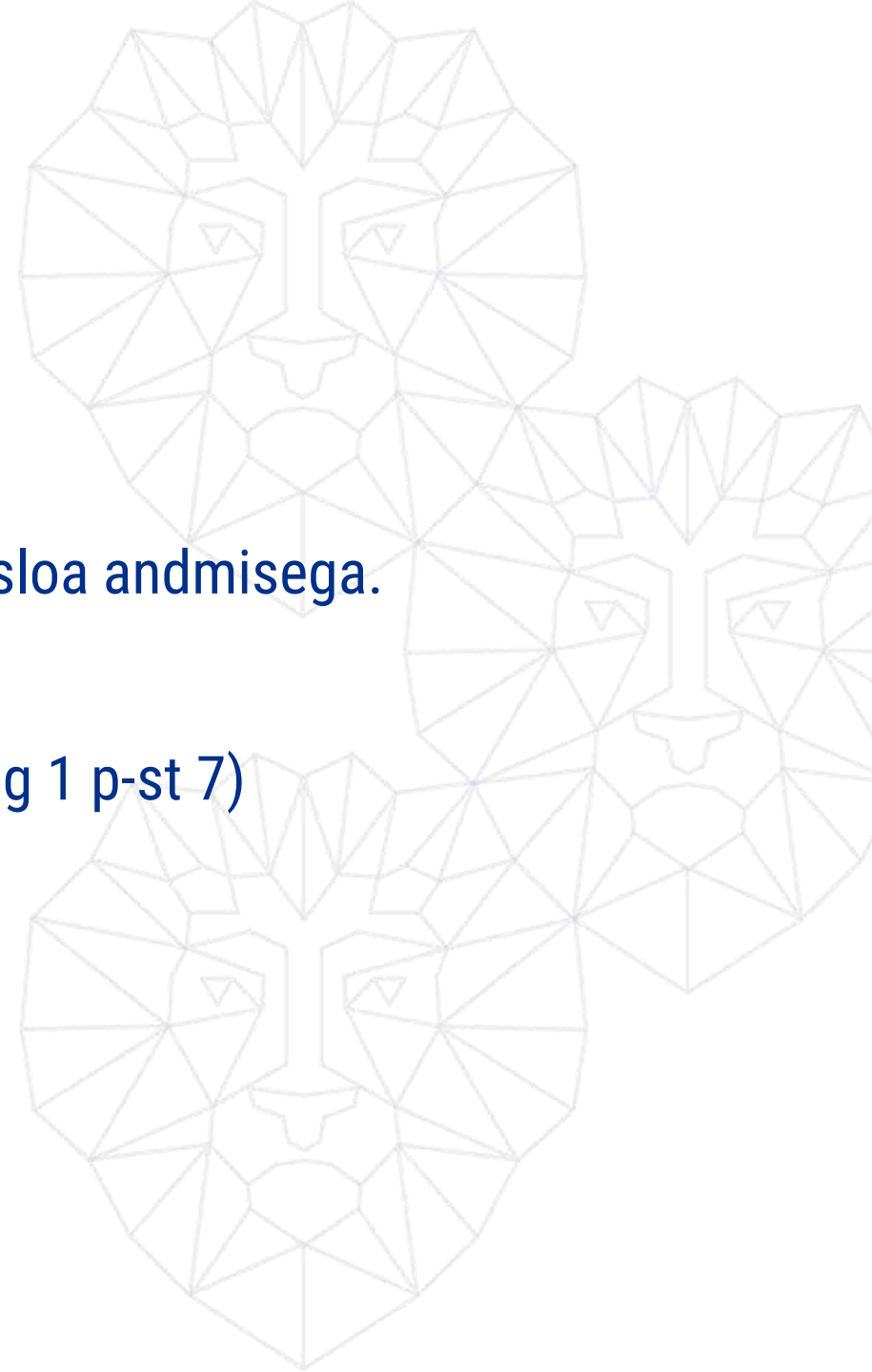
- Valeandmed/karistused:
 - taotluses on esitatud **olulise tähtsusega valeandmeid** või keskkonnaloa taotlejale on viimase nelja kuu jooksul keeldutud sama tegevuse jaoks luba andmast valeandmete esitamise tõttu;
 - taotlejale on määratud rohkem kui üks karistus kuriteo või väärteo eest kaevandamise või kaevandamisjätmete käitlemise valdkonnas ja nende andmed ei ole karistusregistrist kustutatud;
 - keskkonnaloa taotlust ei ole esitanud isik, kes taotlusest nähtuvalt loaga lubataval tegevusalal tegutseb;
 - kavandatav tegevus ei vasta õigusaktidega sätestatud nõuetele.

Keeldumise alused (IV)

- Varu/vara ja selle kasutamine:
- turba kaevandamiseks kõikidele turba kaevandamise lubadele kantud kaevandamise maksimaalsete **aastamäärade summa ületab** või ületaks selle loa andmise korral **kehtestatud turba kaevandamise aastamäär** ja selle loa andmisega kaasneks kõikidele turba kaevandamise lubadele kantud kaevandamise maksimaalsete aastamäärade summa suurenemine;
- 90 päeva jooksul põlevkivi kaevandamise loa taotluse esitamisest ei ole selle loa taotlejale määratud põlevkivi kaevandamise aastamäär osa;
- mäeeraldisse jääva kaevandatava maavara kogus on suurem, kui taotluses märgitud kaevandamise keskmist aastamäärat või kaevandamise maksimaalset aastamäärat aluseks võttes loa kehtivusajal seda maavara kaevandada suudetakse;
- põhjendatud, ja selle maavara osa mäeeraldisest väljajätmine ei tulene seadusest ega ole vajalik vara või keskkonna kaitseks;
- kaevandamise mõjupiirkonnas ei ole kavandatud teise loa alusel kaevandamisele mittekuuluva maavara kasutuskõlblikuna säilitamine;
- luba taotletakse selliselt, et mäeeraldisest jääb välja osa maavarast, mille hilisem iseseisev kasutamine ei ole majanduslikult;
- tegevuses ei rakendata parimat võimalikku tehnikat, kui selle rakendamise nõue on sätestatud õigusaktiga;
- kavandatava tegevuse käigus kasutatakse loodusvarasid ebaotstarbekalt või põhjustatakse loodusvarade seisundi olulist halvenemist, arvestades taastuva ja taastumatu loodusvara säästva kasutamise põhimõtet.

Keeldumise alused (V)

- Riigi huvi puudub:
 - kaevandamine on vastuolus riigi huviga;
 - kohaliku omavalitsuse üksus ei ole nõus kaevandamisloa andmisega.
- Ega loodusvara kasutus pole ilmselt raiskav (KeÜS § 52 lg 1 p-st 7)

Keeldumise alused (VI)

- Muud:
 - loa alusel kavandatava tegevusega kaasnevate **heidete lisandumisel oleks keskkonna kvaliteedi piirväärtus ületatud**. Erandina võib keskkonnaloa anda juhul, kui keskkonna kvaliteedi piirväärtus ületatakse, kuid üksnes kuni kuue kuu vältel ning huvi loa andmiseks kaalub üles keskkonnariski;
 - taotletava loa alusel tehtavad **tööd piiraksid oluliselt varem antud kaevandamisloast tulenevate õiguste või kohustuste teostamist**;
 - kaevandatud maad **ei ole võimalik mõistlike kulutustega kasutamiskõlblikuks korrastada**.

KOV otsuses ja riigi huvi

Eesti Vabariigi põhiseaduse § 5 järgi on Eesti loodusvarad ja loodusressursid rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult.

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium on leidnud kohtuasjas nr 3-4-1-9-09 tehtud otsuse punktis 25, et „Maavarade säästliku kasutamise kavandamine ei saa põhiseaduse kohaselt toimuda üksnes ühe omavalitsusüksuse piires, vaid see peab lähtuma riiklikest huvidest ja vajadusest tagada maavarade säästlik kasutamine kogu riigis. **Üksikul omavalitsusüksusel ei ole täielikku ülevaadet maavarade levikust kogu riigis ja seetõttu nende uurimise ja kaevandamise üksikasjadest, mis võimaldaksid tal langetada kaevandamisega nõustumise kohta üleriigiliselt adekvaatse lõppotsuse.** Seetõttu tuleb asuda seisukohale, et maavarade kasutamise üle otsustamine on põhiseadusega haaratud riigielu küsimuste hulka.“. Kolleegium leidis samuti, et maapõueseaduses sisalduv kohaliku omavalitsuse üksuste enesekorraldusõiguse piirang ei ole kuigi intensiivne ning et riive on mõõdukas, kui VV kaalub nõusoleku andmisel, millised on need üleriigilised sotsiaalsed, keskkonnahoiu- või majandushuvid, mis siiski tingivad vajaduse kaaluda lubade väljastamist just konkreetse omavalitsusüksuse territooriumi kohta (p-d 32 ja 33).

Ehitusmaavarade varustuskindlusi vaadata veebilehel <https://kliimaministerium.ee/energeetika-maavarad/maavarad/ehitusmaavarad>

KOV otsus ja planeeringud

KOV saab oma keelduva otsuse põhjendamisel **ühe argumendina välja tuua vastuolu planeeringuga**

Kaevandamisloa menetluse on ette nähtud selleks, et otsustada selles etapis mh keskkonnahoidu ja KOV üksuse ruumilisse planeerimisse puutuvate küsimuste üle, tasakaalustades riiklikke, regionaalseid ja kohalikke huve ning erahuve. Tegemist on avatud menetlusega, mis võimaldab mh kohalikel elanikel seisukohti avaldada. **Kui KOV ei pea kaevandamist vastavas karjääris võimalikuks keskkonnahoiu ja valla tasakaalustatud ruumilise arengu kaalutlustel**, tuleb vallal esitada sellised põhjendused selleks ettenähtud kaevandamisloa menetluses. (RKHKo 3-3-1-31-16, p 22)

Asjakohaseks ja kaalukaks argumendiks on see, et kaevandamine halvendaks ümbruskonna elanike elutingimusi (RKHKo 3-3-1-37-15, p 17). Omavalitsusüksusel on võimalik tugineda ka argumendile, et kaevandamine oleks vastuolus kehtiva planeeringuga (RKPKo 5-20-2/11, p 34).

KOV otsus ja planeeringud

Ainuüksi vastuoluga planeeringuga ei ole piisav, et sisustada keelduvat otsust

Riigikohtu halduskolleegium on **15. oktoobri 2013. a otsuse 3-3-1-35-13** punktis 19 märkinud, et „**MaaPS § 34 ei näe kaevandamisloa andmisest keeldumise alusena ette vastuolu planeeringuga.** Seetõttu on kolleegium seisukohal, et kaevandamist välistav planeering ei muuda kaevandamisluba õigusvastaseks [...] Kaevandamisluba ei anna reservatsioonideta õigust kaevandamiseks. Kaevandamisluba ei asenda muid kaevandamiseks vajalikke haldusakte. Juhul kui kaevandamine on vastuolus õigusaktidega, tuleb vastuolu enne kaevandamistegevusega alustamist kõrvaldada“. Ka praegu kehtiva MaaPS § 55 ei näe kaevandamisloa andmisest keeldumise alusena ette vastuolu planeeringuga. **Üldplaneering on pikaajaline tulevikku vaatav strateegiline dokument. Pikaajalisel planeerimisel ei ole võimalik ette näha kõiki tekkivaid vajadusi.**

Kõige suuremad hirmud kohalikel

**JOOGIVEE
MUUTUSED**

MÜRA ja TOLM

VIBRATSIOON

TRANSPORT JA TEED

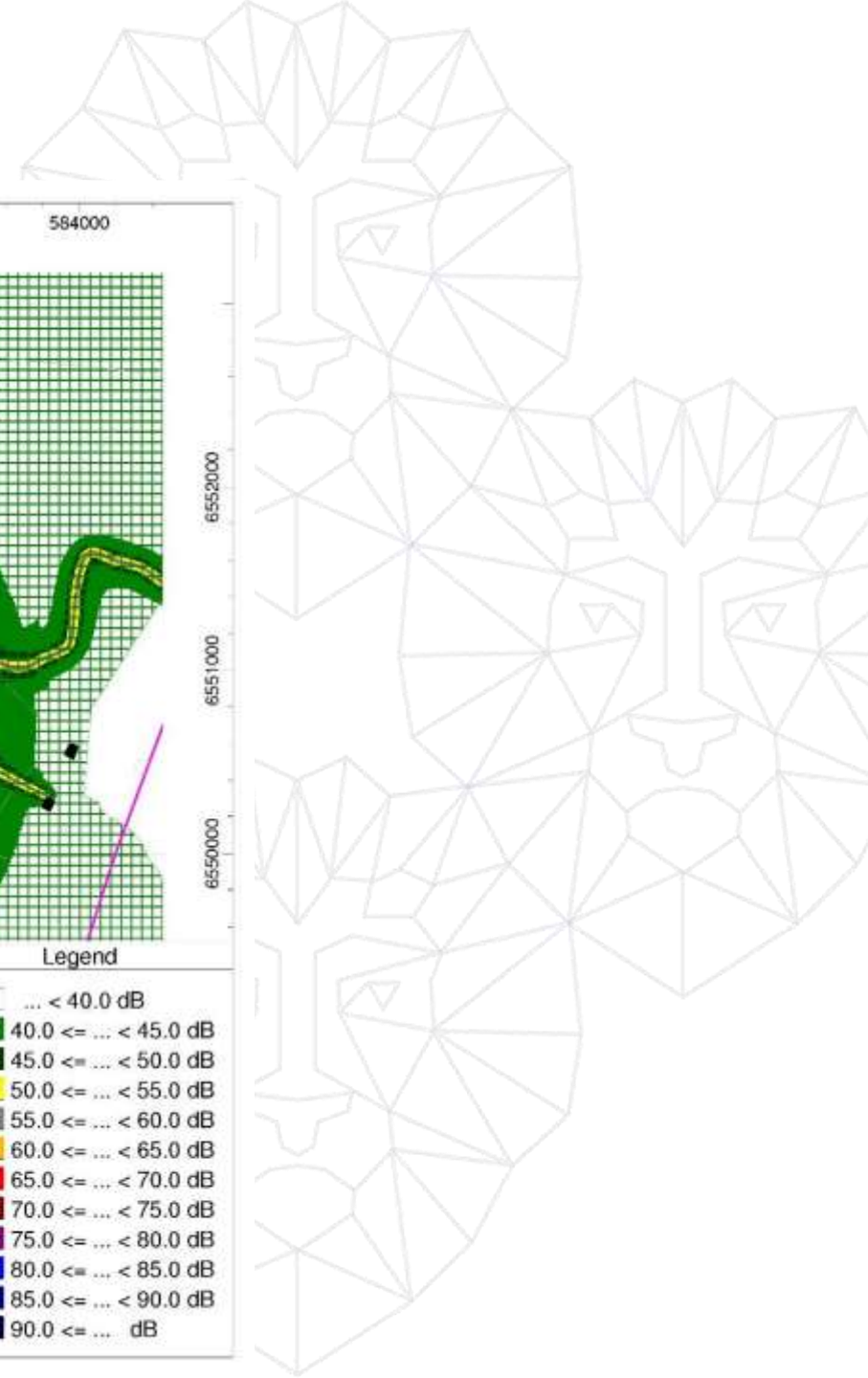
Kõrvaltingimuste näiteid

- Kasta karjääris kaevise transportimisel ja killustiku tootmisel kasutatavaid teid. Sademetevaesel perioodil, kui ööpäeva keskmine välistemperatuur on üle +5 °C, tuleb kasta teid tolmu vältimiseks.
- Purustussõlm ei tohi mäeeraldisel või selle teenindusmaal olla elamutele lähemal kui XX m.
- Mürahäiringu vähendamiseks tuleb kaevandamistegevusega mõjutatud ala suunas, enne kasuliku kihi kaevandamise algust, paralleelselt katendi eemaldamise töödega rajada katendivallid/müratõkkesein.
- Karjääris teostatavad tegevused (nt maavara väljavedu, purustamine...) on lubatud esmaspäevast reedeni ajavahemikus (XX-XX). nädalavahetustel ja riigipühadel on töötamine keelatud.
- Peenosakeste leviku takistamiseks välisõhus tuleb alati kasutada koormakatteid nt dolokivi peenosakeste või killustiku jäätmete transportimisel karjäärist välja. Karjääri teenindusmaalt väljasõiduhetkeni on kaevandamisloa omanik kohustatud tagama koormakatte kasutamise nt dolokivi peenosakeste või killustiku transportivatel veokitel.

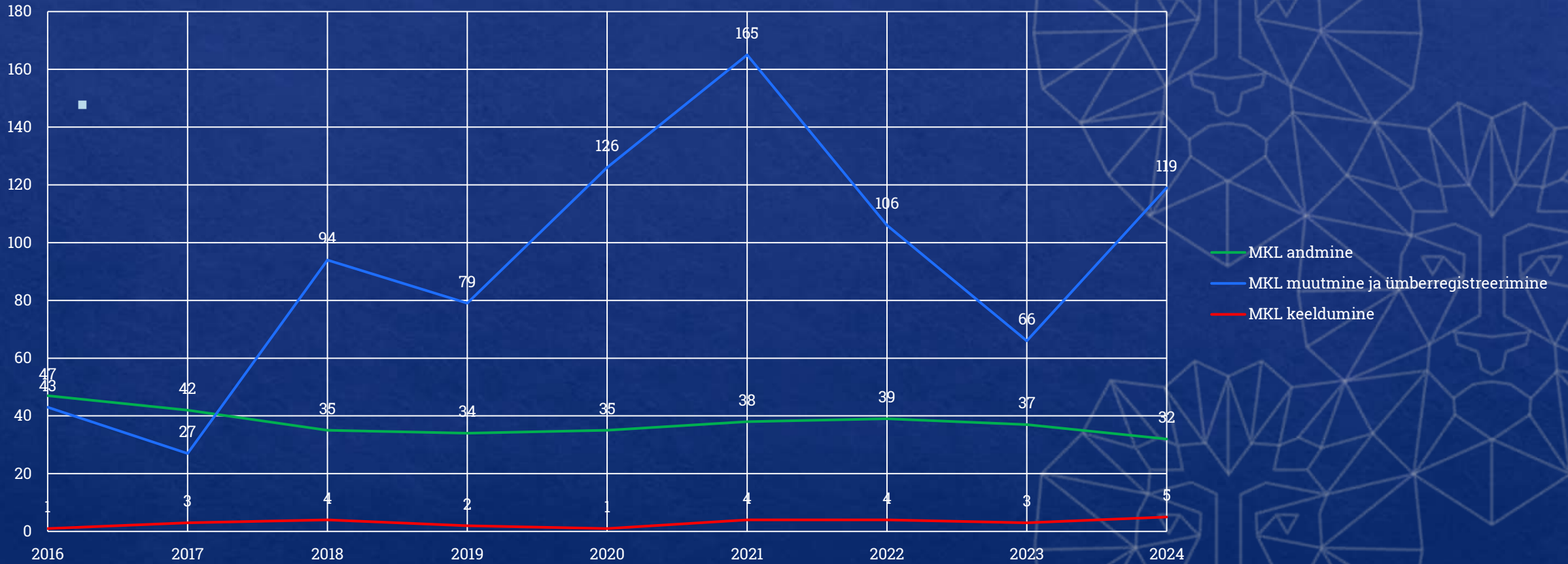
Müra, vibratsiooni ja tolmu seiramine

Müra leviku mudelid

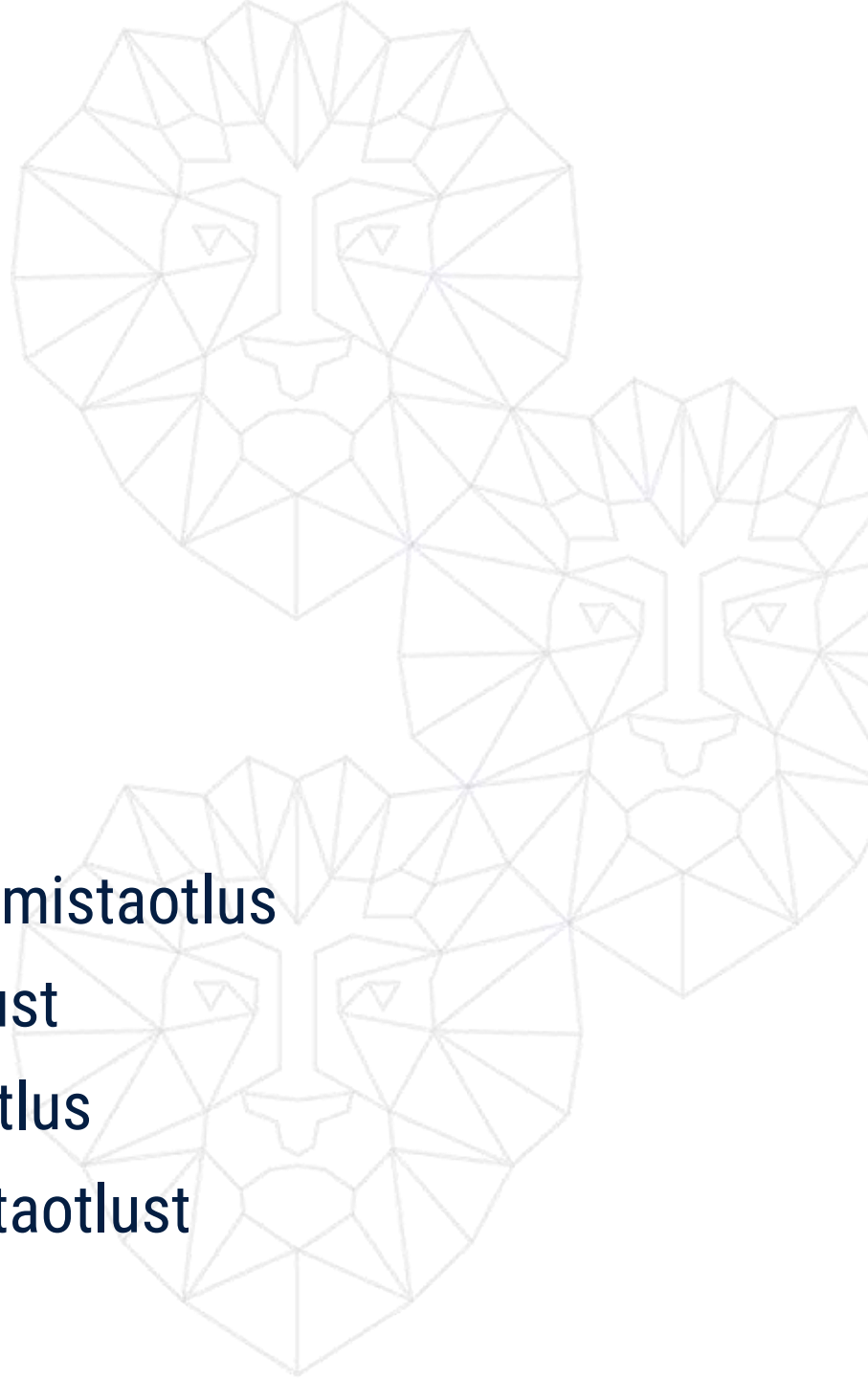
Kaevandamislubade menetluste otsused 2016-2024

Maapõue lubade ja taotluste hetkeseis (15.04.2025)

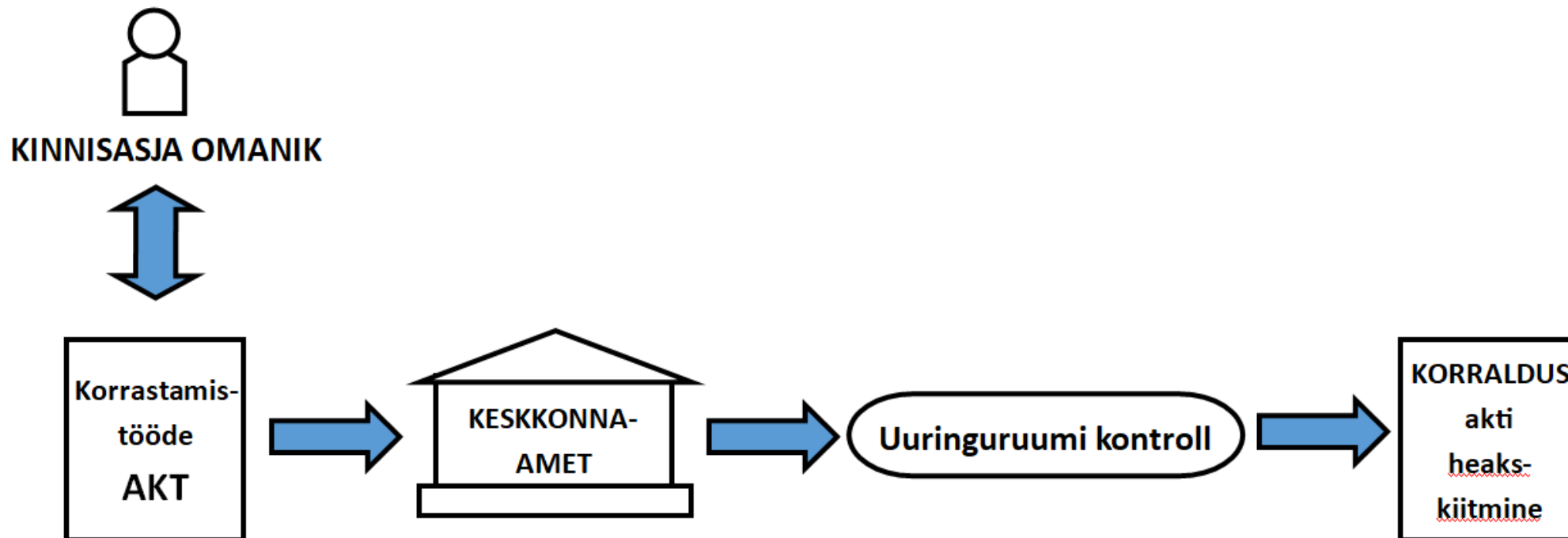
- **829** kehtivat kaevandamisluba
- **250** kehtivat geoloogilise uuringu luba
- **13** kehtivat üldgeoloogilise uurimistöö luba

- Menetluses **161** kaevandamisloa esmataotlust
- Menetluses **104** menetluses kaevandamisloa muutmistaotlus
- Menetluses **65** geoloogilise uuringu loa esmataotlust
- Menetluses **1** geoloogilise uuringu loa muutmistaotlus
- Menetluses **2** üldgeoloogilise uurimistöö loa esmataotlust

Geoloogiline uuring - korrastamine

- Uuritud maa peab olema korrastatud enne üldgeoloogilise uurimistöö või geoloogilise uuringu aruande esitamist, või kui aruannet ei esitata, enne üldgeoloogilise uurimistöö loa või uuringuloa kehtivuse lõppemist.

Uuringuruumide kontrollimine

Uuritud maa korrastatuks tunnistamine

Korrastamissuund

- põllumaa kinnisvara rajamiseks sobilik
- rohumaa metsamaa
- rekreatsiooniala kõre ja kivisisaliku püsielupaik
- ärimaa heinamaa lasketiir
- tehisveekogu märgala
- tootmismaa looala transpordimaa
- maatulundusmaa isetaastuv soo
- autospordikompleks ehitus- ja virgestusmaa
- sotsiaalmaa (spordiasutuste, sh staadionite maa) kaitstava liigi elupaik

KESKKONNALUBA	
Xxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Xxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Xxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Xxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
KORRASTAMISSUUND:	
Xxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Xxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Xxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
Xxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx

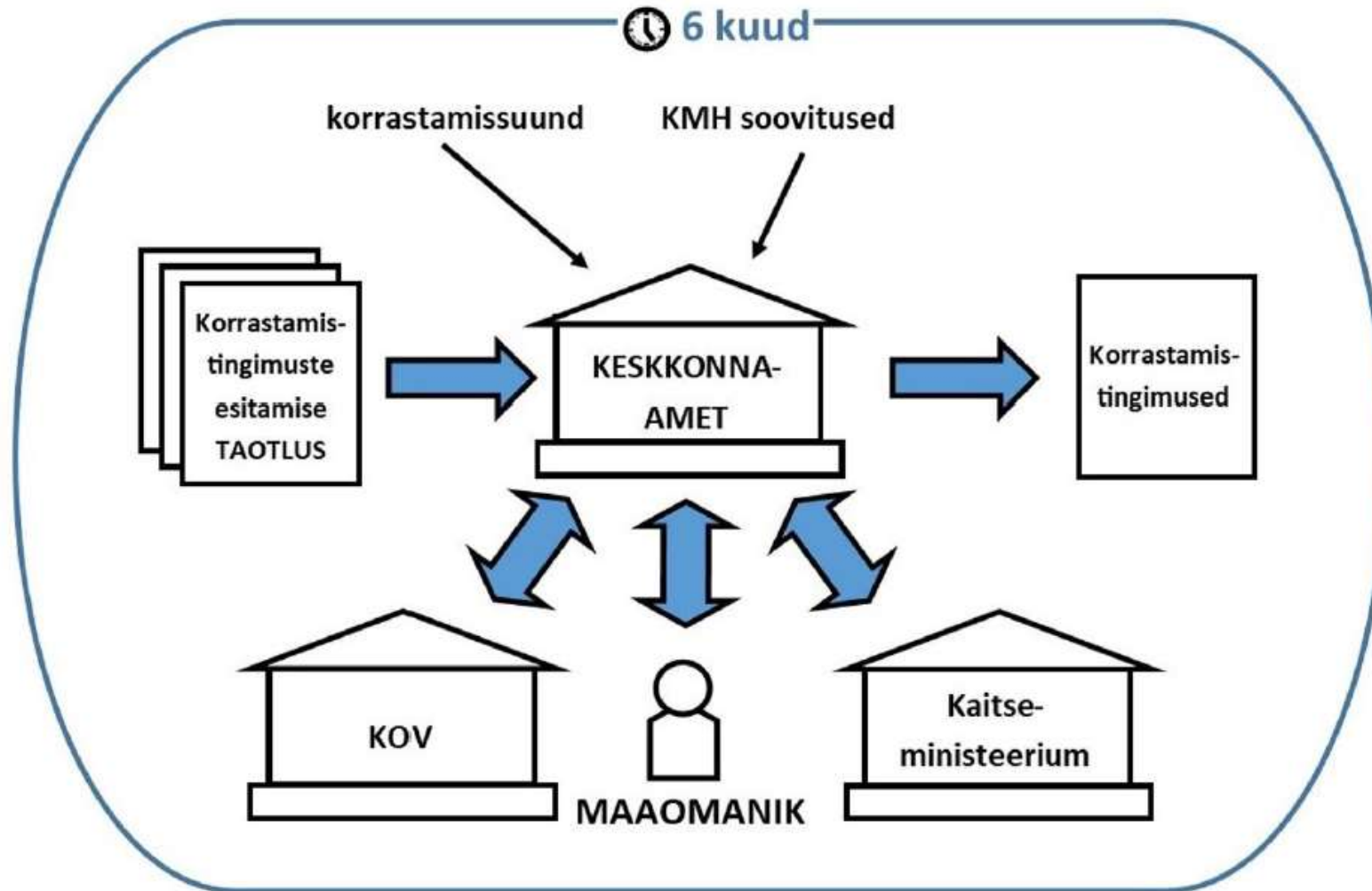

Kaevandatud alade korrastamine

- Korrastamistingimuste küsimine → KeA → arvamuse küsimine maaomanikult, **KOV-lt jt** → korrastamistingimused → arendaja
- Korrastamisprojekt → KeA → ekspert → projekti kinnitamine
- Taotlus korrastuks tunnistamiseks → KeA → korrastamiskomisjoni moodustamine (**KOV liige jt**) → kohapealne kontroll → korrastatuks tunnistamine

Korrastamistingimused

- **Korrastamistingimused** on lähtuvalt korrastamise suunast Keskkonnaameti poolt välja antud täpsemad nõuded korrastamisprojekti koostamiseks.

Korrastamistingimused

Näide 1. Keskkonnaloale kantud korrastamise suunaks on rohumaa ja veekogu. Loa omajale on antud järgmised korrastamistingimused:

- Korrastatud maa sihtotstarve määratakse vastavalt maakatastriseadusele.
- Kaevandatud maa korrastada rohumaaks ja veekoguks.
- Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased.
- Karjääri küljed tuleb kujundada nii, et oleks välditud varingud, lihked ning erosioon. Nõlvad ei tohi olla järsemad kui nõlva moodustava materjali looduslik varisemisnurk. Kui korrastamisprojektiga planeeritakse veekogule supluskoht, siis peavad veealused nõlva kalded olema supluskohas vähemalt suhtega 1:8.
- Tagada, et korrastatud ala ei kujutaks oma iseärasustest tulenevalt ohtu seal liikuvatele inimestele või loomadele ning maastiku üldilme oleks esteetiliselt vastuvõetav.
- Karjääriala maatulundusmaa osas peab kujunev põhjaveetase vastama sihtotstarbelise kasutamise tingimustele. Korrastatud rohumaal ei tohi põhjaveetase tõusta kõrgemale kui 0,7 m sügavuseni korrastatud maapinnast.
- Enne haljastuse rajamist korrastatav maa siluda. Haljastusalaks ette nähtud ala võib jääda laineliseks, nõlvanurgaga alla 8°. Korrastamisprojektis anda bioloogilise korrastamise lahendus, sealhulgas määrata külvatavate taimede nimistu ning külvamise või istutamise kord.
- Karjääri rajatava veekogu valdav sügavus peab olema vähemalt 2 meetrit.
- Kaldaperv peab olema vähemalt 2 m lai ja kuni 1 m kõrgemal veetaseme oodatavast maksimaalsest seisust.
- Juhul kui korrastamiseks on vajalik tuua karjääri täiendavalt materjali (sh jäätmeid), tuleb püsijäätmete kasutamise vajadus ja kogus põhjendada korrastamisprojektis. Püsijäätmete kasutamisel tuleb järgida keskkonnaministri 21.04.2004 määrust nr 21 „Teatud liiki ja teatud koguses tavajäätmete, mille vastava käitlemise korral pole jäätmeloa omamine kohustuslik, taaskasutamise või tekkekohas kõrvaldamise nõuded“.

Korrastamistingimustele KOV sisend

Korrastamistingimuste eelnõu saadab Keskkonnaamet KOV esindjale ülevaatamiseks, **vastust ootame 30 päeva jooksul**. KOV esindjale näpunäited korrastamistingimuste läbivaatamiseks ning tagasiside andmisel Keskkonnaametile:

- Hinda kas korrastamistingimused on piisavad
- Kas KOV sooviks enda planeeringute vaates korrastamistingimustele enda poolt lisada
- Kas korrastatav ala sobitub valla arengu plaanidega kokku
- Kui soovitakse nõuda midagi sellist, mis vajab tulevikus aktiivset hoolt, siis tuleb läbi mõelda see, kes ning kuidas hakkab selle eest hoolt kandma. Kui aktiivseks ala hoolitsemiseks vahendeid ei ole võimalik ette näha, siis tuleks eelistada lahendusi, mis ei vaja pärast ala korrastamist aktiivset järelhooldust

Korrastamistingimused

Näide 2. Keskkonnaloale kantud korrastamise suunaks on taassoostumine. Loa omajale on antud järgmised korrastamistingimused:

- Korrastatud maa sihtotstarve määratakse vastavalt maakatastriseadusele.
- Kaevandatud maa korrastada taastuvaks sooks (luua tingimused taassoostumiseks).
- Korrastatud ala reljeef ja pinnavormid peavad olema võimalikult looduslähedased.
- Soo taastamise võimalikkuse tagamiseks jäetakse mäeeraldise põhja 0,2 m paksune turbast põhjatervik, et luua sobivad kasvutingimused sootaimedele.
- Taastada soola veerežiim ja luua eeldused soo taastumiseks. Vajadusel näha ette leevendusmeetmed, et tootmisala ümbritsevatel kinnistutel veetase ei tõuseks.
- Parima võimaliku korrastamise lahenduse leidmiseks viia enne korrastamisprojekti koostamist läbi eeluuringud, mille eesmärgiks on selgitada taastatava ala turba hüdrogeoloogilised iseärasused. Tööde planeerimiseks peab arvestama ala topograafiaga ja inimese poolt kujundatud veeludega. Soo taastamise üheks põhiliseks tingimuseks on veetaseme tõstmine ja veetaseme stabiilsuse tagamine. Veebilansi uuringutega tuleb välja selgitada, kui palju on võimalik veetaset tõsta ja milliseks võib kujuneda veetaseme sesoonne dünaamika.
- Korrastamisprojekt peab sisaldama meetmeid korrastamistööde käigus tekkida võiva sette ja turbaheljumi vooluveega edasikandumise tõkestamiseks Silmsi ja Vao ojja.
- Korrastamistöodesse tuleb kaasata vastavate teadmiste ja kogemustega sooteadlane.
- Korrastamisprojekti kirjeldada korrastamisega ja korrastatud alaga seotud mõjusid Lõilasmäe järvele, Paraspõllu looduskaitsealale ja II kategooria kaitsealuse liigi Tetrao urogallus (metsis) leiukohale.

Korrastamisprojekt (I)

- Kui ettevõttel on korrastamistingimused käes, peab ta hindama:
- korrastamisele kuluvaid töömahtusid ning mõtlema läbi kalenderplaani;
- milliseid tehnoloogilisi ja bioloogilisi töid tuleb teostada;
- kulu, et ei tekiks olukord, kus korrastamisele ei jää piisavalt ressursse;
- kas ja mis mahus saab kaevandada ning korrastada samal ajal;
- dokumentide vajadust (lisaks korrastamisprojektile on ehk vaja ehitusluba vms);
- lubadusi, mis on antud maaomanikule, KOV-le, Keskkonnaametile, mõnele muule riigiasutusele või isikule.

Korrastamisprojekt (II)

- **Korrastamisprojekt** annab detailsema kirjelduse korrastamise tegevusest. Korrastamisprojekt koostatakse korrastamistingimuste alusel ning seda korraldab kaevandamisloa omaja. Selle koostamisele kaasatakse vastavate tööde alal pädevaid isikuid. Kaevandatud maa korrastamine on kas tehniline või bioloogiline.
- **Tehniline korrastamine** on kaevandatud maa tasandamine ning silumine, vajadusel ekraankihi ja orgaanilise aine rikka kihiga katmine, maa- ning metsaviljeluseks vajalike rajatiste ehitamine ning muud sellekohased tööd.
- **Bioloogiline korrastamine** koosneb agrotehnilistest või muudest töödest, mis tagavad korrastatud ala sihtotstarbelist kasutamist toetava elustiku kujunemise. Tehniliseks ja bioloogiliseks korrastamiseks koostatakse ühine projekt.

Maardu lubjakivikarjäär peale tehnilist korrastamist

Sulevi liivakarjäär korrastatud metsamaaks

Easalu IV kruusakarjäär - metsamaa

Malvaste liivakarjäär - rohumaa

Lavassaare- kõre elupaigaks korrastatud kruusakarjäär

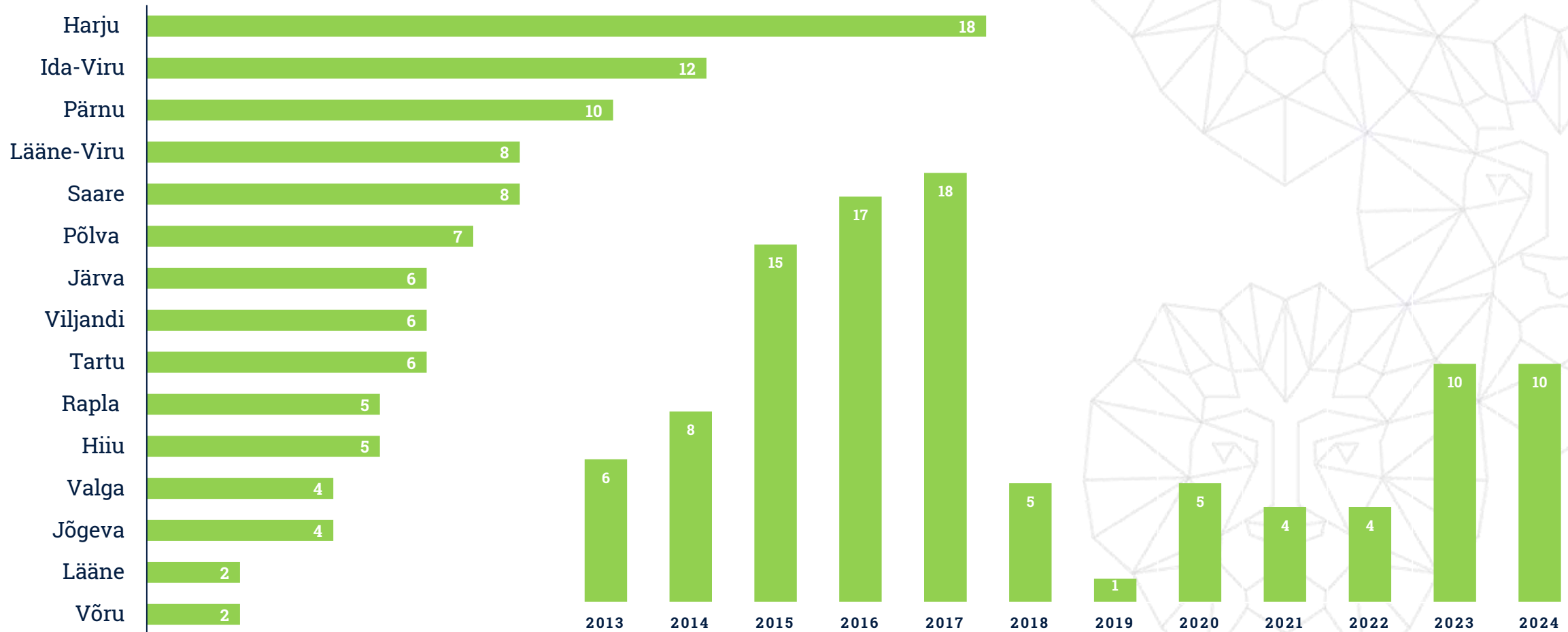

Korrastatuks tunnistatud karjäärialad aastatel 2013 kuni 2024

Oluline info KOV-le kaevise tarbimise või võõrandamise loa raames

- Kaevis on looduslikust olekust eemaldatud mis tahes kivimi või setendi tahke osis (liiv, kruus, moreen, lubjakivi jne.).
- Kaevise tarbimise või võõrandamise luba ei väljastata kaevandamise eesmärgil vaid selleks peab olema mingi muu põhjus
- **Luba on vajalik** ehitamisel maapõues tehtavate tööde ja maaparandussüsteemi ehitamise käigus üle jääva kaevise võõrandamisel või selle väljaspool kinnisasja tarbimisel **kui kogus on suurem kui 5000 kuupmeetrit – palume kov esindajatel ehitusprojektide kooskõlastamisel seda silmas pidada, kui ületab siis suuna kaevise võõrandamise luba võtma**
- Taotluse vorm täidab taotleja KOTKAS

Kaevise tarbimise või võõrandamise luba ei ole vaja järgmistel juhtudel

- füüsilise isik võtab mitteärilistel põhjustel oma kinnisasjalt enda majapidamise tarbeks kaevist, sh selle tegevuse käigus võidakse transportida kaevist ühelt talle kuuluvalt kinnistult teisele
- maaparandushoiutöödel, maanteekraavide puhastamisel, tehnovõrkude ja -rajatiste rajamisel vastava projektiga määratud mahus või projekti puudumisel vastava töö tegemiseks põhjendatud mahus tekkivale kaevisele
- põldutelt põllukivide tarbimiseks või võõrandamiseks
- tee ehitamisel saadud kaevisele, kui seda kasutatakse sama objekti tarbeks
- riigi omandisse kuuluvate maanteede ja raudteede ehitamisel vastava projektiga määratud mahus tekkivale pinnakatte kaevisele, sõltumata selle kasutuskohast.
- kui võõrandatava või tarbitava kaevise kogus on alla 5000 kuupmeetri
- veekogudest võetavale kaevisele, kui see viiakse sama veekogu kaadamisalale või kasutatakse ära sama veekoguga piirnevale kinnistule

Kasuliku info hankimine maapõue alaste menetlusdokumentide ja lubade otsimiseks

- Keskkonnaalane info on tavaliselt avalik ning internetist kättesaadav. Väike osa dokumente on AK märkega, mille avaldamine sellisel kujul pole võimalik tulenevalt andmekaitseadusest või looduskaitseadusest. Taotluste info leiab taotluste ja menetluste registris KOTKAS. <https://kotkas.envir.ee/>
- Lubade, maardlate info, paiknemine kaardil Maa- ja Ruumiameti kaardirakenduses maardlate vaates <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/maardlad>
- Täiendavat teemaga seonduvat leiab KeA kodulehel <https://keskkonnaamet.ee/keskkonnakasutus-kiirus/maapou>
- Ehitusmaavarade varustuskindluse tagatust saab maakondade kaupa vaadata Kliiministeeriumi kodulehel <https://kliimaministeerium.ee/energeetika-maavarad/maavarad/ehitusmaavarad>
- Keskkonnatasu statistika <https://keskkonnaamet.ee/jarelevalve-keskkonnatasu/keskkonnatasu/statistika>
- Ehitusmaavarade uuringu- ja kaevandamisalade korrastamise käsiraamat <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/87273>

Keskkonnakaitsealad ▾

Aasta

Keskkonnakaitsealade register

Dokumentide register

Taotluste ja menetluste register

Seirearuannete register

KESKKONNAAMET

Tänu kuulamast

Palun küsige küsimusi